

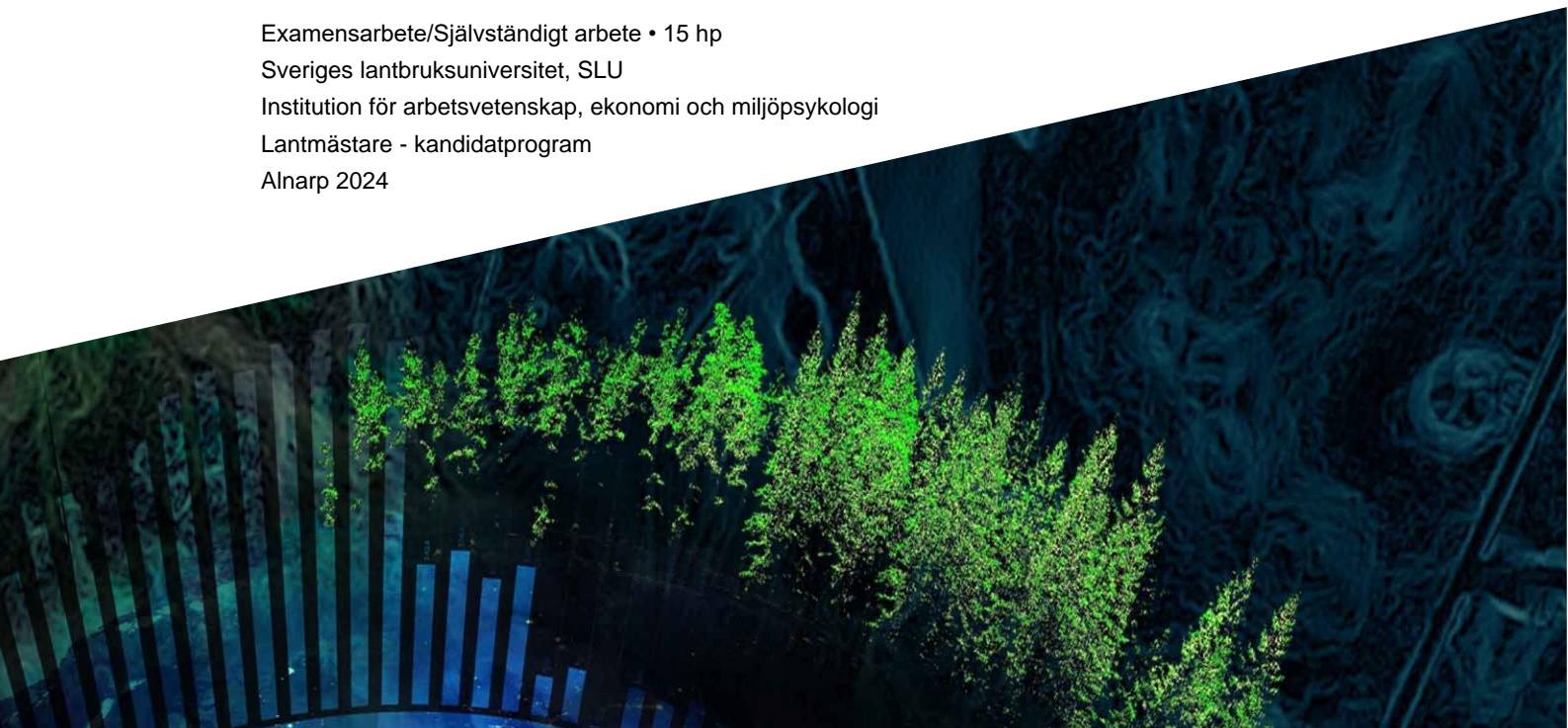

Faktorer som påverkar regelefterlevnad hos lantbrukare

Factors influencing regulatory compliance by farmers

Eric Eriksson & Ola Andersson

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institution för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi
Lantmästare - kandidatprogram
Alnarp 2024

Faktorer som påverkar regelefterlevnad hos lantbrukare

Factors influencing regulatory compliance by farmers

Eric Eriksson & Ola Andersson

Handledare:	Lisa Blix Germundsson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för människa och samhälle
Examinator:	Erik Hunter, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för människa och samhälle
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i Företagsekonomi, G2E – Lantmästarprogrammet
Kurskod:	EX1018
Program/utbildning:	Lantmästare – kandidatprogram
Kursansvarig inst.:	Institutionen för människa och samhälle
Utgivningsort:	Alnarp
Utgivningsår:	2024
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	Avvikelser, Bakomliggande faktorer, Regelefterlevnad, Lagstiftning, Konsekvenser, Australia Tax Office, APO, BISEP

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap (LTV)
Institutionen för människa och samhälle

Sammanfattning

Att lantbruket är en bransch som är hårt reglerad råder det inga tvivel om.

Syftet med denna studie är att undersöka vad det är för faktorer som gör att lantbrukare har svårt att efterleva de lagkrav som ställs, samt vilka faktorer som lantbrukarna upplever ligga bakom orsaken till avvikelser. För att uppfylla studiens syfte har vi intervjuat mjölkgårdar med följdfrågor och använt en semistrukturerad kvalitativ intervju. Genom en kvalitativ intervju kommer den personliga upplevelsen kunna förklaras och förstå lantbrukaren på ett bättre sätt. Ett explorativt urval har använts och är till för att ge information och insikter inom ämnet. Genom att undersöka nya idéer, teorier inom detta relativt utforskade ämnet.

Resultatet visar att när det sker avvikelser från dessa regelkrav framgår det mer som ett normalfall än en oegentlighet. Från intervjuerna framgick det att stress kopplat till den administrativa bördan är en stor faktor. Denna stress kan sedan påverka den kognitiva förmågan. Vilket gör att arbeten som görs på rutin glöms av. I denna studie kategoriseras stress som en psykologisk faktor och är den som är mest påtaglig. Att minska den administrativa bördan bör ses som en av de viktigaste åtgärderna och minska stressen som lantbrukarna upplever gentemot myndigheternas kontroller.

Nyckelord: Avvikelser, Bakomliggande faktorer, Regelefterlevnad, Lagstiftning, Konsekvenser, Australia Tax Office, APO, BISEP

Abstract

There is no doubt that agriculture is a heavily regulated industry.

The purpose of this study is to investigate what factors make it difficult for farmers to comply with the legal requirements, as well as what factors the farmers feel are behind the cause of deviations. To fulfill the purpose of the study, we have interviewed dairy farms with follow-up questions and used a semi-structured qualitative interview. Through a qualitative interview, the personal experience will be explained and the farmer understood in a better way. An exploratory sample has been used and is there to provide information and insights within the subject. By investigating new ideas, theories in this relatively unexplored subject.

The result shows that when there are deviations from these regulatory requirements, it appears more like a normal case than an irregularity. From the interviews it emerged that stress linked to the administrative burden is a big factor. This stress can then affect cognitive ability. Which means that work that is done on a routine basis is forgotten. In this study, stress is categorized as a psychological factor and is the most noticeable. Reducing the administrative burden should be seen as one of the most important measures and reduce stress that farmers experience in relation to government inspections.

Keywords: Deviations, Underlying factors, Compliance, Legislation, Consequences, Australia Tax Office, APO, BISEP

Innehållsförteckning

Figur och tabellförteckning	6
Förkortningar.....	7
1. Inledning	8
1.1 Bakgrund.....	8
1.2 Syfte	10
1.3 Avgränsningar	10
2. Teori och begrepp.....	11
2.1 ATO Compliance Model.....	11
2.2 AISEP faktorer.....	13
2.2.1 Affärsprofil och industrifaktorer	13
2.2.2 Psykologisk	14
2.2.3 Ekonomisk	14
2.2.4 Sociologisk.....	15
3. Metod	16
3.1 Val av metod	16
3.1.1 Kvalitativ intervju.....	16
3.1.2 Semistrukturerad intervju.....	16
3.2 Urval	17
3.3 Konstruktion av intervjuguide	19
3.4 Genomförande av intervjuer.....	20
3.5 Analysmetod.....	21
3.6 Validitet och reliabilitet.....	21
3.6.1 Validitet.....	22
3.6.2 Reliabilitet	22
4. Resultat.....	23
4.1 Kommunikationsfel.....	23
4.2 Teknisk påverkan	24
4.3 Administrativ börda	25
4.4 Begränsad kompetens.....	26
4.5 Samordna kontroller	27

4.6	Stress	28
4.7	Beteskrav	28
4.8	Lantbrukarnas åsikter om konsekvenser vid avvikelse	30
4.9	Egna tolkningar av kontrollanter	31
5.	Diskussion	32
5.1	Diskussion om resultatet.....	32
5.1.1	Affärsprofil och industri faktorer	32
5.1.2	Sociologiska faktorer.....	33
5.1.3	Psykologisk	34
5.1.4	Ekonomiska	34
5.2	Metoddiskussion	35
5.2.1	Urvalsdiskussion.....	36
5.2.2	Reflektion och rekommendation.....	37
5.2.3	Vidare forskning	37
6.	Slutsats	39
	Referenser	40
	Tack	43
	Bilaga 1 - Intervjuguide.....	44
	Bilaga 2 – Informationsbrev.....	46

Figur och tabellförteckning

Figure 1. ATO Compliance Model (egen översättning och uppbyggnad för inriktning inom lantbruk av Murphy, 2004).....	
Tabell 1. Definition av faktorerna (Egen översättning och uppbyggnad av Murphy, 2004)	13
Tabell 2. Beskrivning av urvalspersonerna med basinformationen	19
Tabell 3. Sammanfattning av antalet lantbrukare och kategorisering till AISEP faktorer av resultatsvaren.	23

Förkortningar

AISEP	Affärsprofil, Industri, Sociologi, Ekonomi, Psykologi
ATO	Australia Tax Office
BISEP	Business, Industry, Sociological, Economic, Psychological
SME	Small and Mediumsized Enterprises

1. Inledning

Denna studie handlar om vilka bakomliggande faktorer det är som gör att lantbrukare får avvikelser kring lagkrav. Det kommer att ske genom kvalitativa intervjuer hos åtta svenska mjölkföretagare. För att kunna avgöra vilka faktorer det är som påverkar har vi utvecklat en modell varifrån vi kan kategorisera in de olika resultaten som kommer från intervjuerna. Syftet är att ta reda på vilken eller vilka faktorer det är som gör det svårt för lantbrukare att efterleva de lagkrav som ställs.

1.1 Bakgrund

Lantbruk är en mångfacetterad bransch som står inför många nya utmaningar både inom klimat, kompetensförsörjning och svåra regelverk. Vilket ses som ett hinder för branschens framtida utveckling. I en rapport från Tillväxtverket 2023 som regelbundet släpps. Gjorde tillväxtverket en undersökning för att belysa små och medelstora företagsperspektiv om hur det är att driva företag i Sverige. I ett kapitel tar de upp olika faktorer som bidrar till tillväxthinder. Bland de faktorer som sågs som störst tillväxthinder kom lagar och myndighetsregler på andra plats där 26% av de 6600 svarande såg det som ett stort hinder (Tillväxtverket 2023). Mellan de olika branscherna i undersökningen är resultaten olika. Av de branscher som tillhör gröna näringen uppger 45% att lagar och myndighetsregler upplevs som det största hindret för tillväxt. Anledningen till att företag som är verksamma inom gröna näringen ser lagar och regler som ett större hinder beror på att det är en stor regelbörda.

Regler och kontroller inom gröna näringen av olika myndigheter blir ett allt större merarbete för den enskilda företagaren. I en rapport som heter förenklade regler som LTV-fakulteten har publicerat förklaras det hur flera olika myndigheter jobbar med kontroller till lantbrukare. Vilket blir alltmer omfattande och blir en större börda inom företagen (Lans Strömblad et al. 2023). I en annan rapport som SLU publicerade (Bergström Nilsson et al. 2020) visar studien att en ökad upplevelse av ekonomisk belastning, mental stress och oro upplevs av lantbruksföretagare på grund av en ökning av lagkraven. År 1996 fanns det 278 lagkrav som lantbrukare skulle uppfylla. Jämfört med 2016 då det hade ökat till 603 lagkrav (ibid). I en ny

rapport som Lans Strömblad et al. (2023b) publicerade förklarades det att ökningen av lagkraven fortsätter. År 2021 var det 648 lagkrav som en lantbrukare skulle uppfylla. Mellan år 2016 till 2021 ökade lagarna med nio stycken per år. Från år 1996 till 2021 hade mjölk – och nötproduktion i kombination av växtodling ökat med 135% lagar (ibid).

En del lantbrukare har många kontroller. Ett exempel var en lantbrukare som hade sju kontrolltillfällen inom sex månader. Lantbrukare som har flera företagsgrenar inom sitt företag med både växtodling och mjölkproduktion har flest antal punkter som ska kontrolleras. Att samordning av kontrollerna behövs har det länge pratats om. I livsmedelsstrategin står det att ett utvecklingsarbete och samordning av kontrollerna i livsmedelskedjan behövs och att ”den offentliga kontrollen bör vara så likvärdig i hela landet och präglas av hög kompetens” (Lans Strömblad et al. 2023:1).

Den 14 december 2023 togs ett beslut om att en utredning ska göras kring de kontrollorganisationer som kontrollerar livsmedelskedjan. Detta i syfte för att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan och få en effektiv kontroll och struktur. Men viktigast av allt är att göra det enklare för företagen. För att göra detta ska den tillsatta utredaren bland annat “föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för kontrollmyndigheternas rådgivning och stöd till företag och som minskar risken för omotiverade skillnader i rådgivningen och stödet.” (Regeringskansliet 2023).

Anledning till att dessa lagkrav finns, kommer från att det ska säkerställa allmännyttan vilket de folkvalda regeringarna gör genom implementeringar av program som följs upp av olika myndigheter (Weaver 2009). Sveriges jordbrukspolitik förhåller sig till direktiven som sätts huvudsakligen från bestämmelserna som anges i Common Agricultural Policy – CAP, sedan inträdet i den Europeiska unionen – EU 1995. Sedan dess har en mer marknadsorienterad och hållbar riktning hållits där miljö, djurvälstånd och hög produktivitet med ekonomisk bärkraft varit prioriterat som högt uppsatta mål (OECD 2018). För att uppnå målen krävs en förståelse av vad som är möjligt att uppnå för lantbrukaren som blir påverkad av lagkraven.

Tidigare undersökningar och forskning beskriver och visar hur den ökade omfattningen av regler har drivit fram en oro bland lantbrukarna. Hur viljan till att investera för framtiden har minskat i takt med att kraven från myndigheterna har ökat. Samtidigt finns det en förståelse för reglernas innebörd och bakgrund, men att konsekvensernas innebörd anses som orimliga (Bergström Nilsson et al. 2018).

Förslag kring vad som behöver ändras har tagits fram och under 2022 var det 151 förslag på regler som kan förenklas från lantbrukare (Bergström Nilsson et al. 2021). Det har gjorts mycket arbete kring hur lantbrukarnas situation ser ut och hur lantbrukarna upplever det. Frågan är då hur det ska ändras. För att regler ska förenklas krävs det också att veta vad orsaken är som gör att det blir fel. I Sydafrika gjordes en studie kring att undersöka vilka faktorer det var som påverkade SME företag till att efterleva de krav som var kopplade till informationstekniken. Detta på grund av att företagen hade svårt att efterleva de krav som ställdes (Kyobe 2009). Vad vi kan se har det inte gjorts någon liknande studie i Sverige och därför kommer vi göra en studie på lantbrukarnas situation i Sverige.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka vilka faktorer som gör att lantbrukare har svårt att efterleva de lagkrav som ställs. Samt vilka faktorer som lantbrukarna upplever ligga bakom orsaken till avvikelser.

1.3 Avgränsningar

Detta arbete har avgränsats genom att intervjua enbart åtta utvalda mjölkbönder för att svara på syftet som denna studie har tagit fram. Utvalda mjölkgårdar ska vara aktiva gårdar som är medvetna om dagens regelkrav. Det gör att gårdarna kommer bli aktuella till denna studie och vara insatta och veta vilka bakomliggande faktorer det är som kan orsaka problem. Kommuner tolkar regler olika vilket detta arbete inte kommer ta hänsyn till på grund av att antalet utvalda mjölkgårdar inte finns i enbart en kommun. Detta arbete kommer enbart att inrikta sig på frågorna som är riktade till de krav som är kopplade till grundvillkor, miljöskydd och djurskydd genom att annars blir arbetet för komplicerat och stort.

2. Teori och begrepp

I detta kapitel förklaras det teoretiska ramverket som har använts i denna studie och hur det har utformats. En befintlig modell från Australien har använts som utgångspunkt där de har kartlagt faktorer som påverkar medborgarnas förmåga att efterleva de skattekrav som ställs. Modellen har sedan utvecklats från svenska förhållande och beskrivs mer från lantbrukarens perspektiv.

2.1 ATO Compliance Model

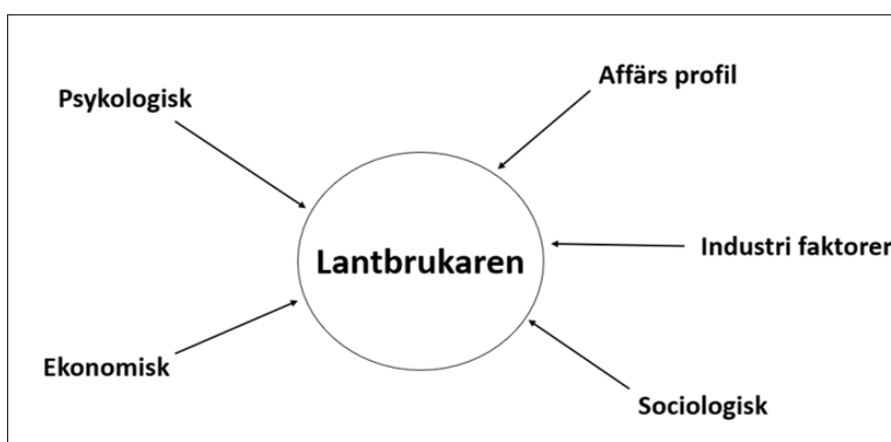
ATO togs fram år 1998 för att hjälpa Australienska skattekontoret att förstå skattebetalarnas förmåga och vilja att efterleva skattekraven. Regleringsteorier fortsatte att utvecklas av regleringsforskare för att det skulle passa till andra användningsområden. ATO Compliance Model innefattar även psykologiska teorier som utvecklades från vårdhem. Efter fem år använde skattemyndighetens personal modellen för att utveckla efterlevnadsstrategier. Efter att modellen utvecklades har ATO Compliance Model spridits till andra skattemyndigheter över världen som har utvecklat egna modeller för att det ska fungera inom deras system (Murphy 2004).

ATO:s grundmodell är uppbyggd med två delar. Den första delen kallas för BISEP (Business, Industry, Sociological, Economic, Psychological) och är till för att hjälpa myndigheten att förstå ”kundens” bakomliggande faktorer som säger hur miljön är där kunden verkar och vilken attityd kunden har gentemot regelstyrningen. Den andra delen av modellen handlar om att förstå vilken attityd ”kunden” har. Även vilka faktorer det är som påverkar regelefterlevnaden för att kunna lägga in rätt åtgärd för att uppmuntras till regelefterlevnad (Morris & Lonsdale. 2004).

Detta ramverk har tidigare använts för att undersöka faktorer som påverkar regelefterlevnad i SME företag (Small and Mediumsized Enterprises) inom IT (Kyobe 2009). Företag som utgör kategorin av SME företag är vars omsättning inte överstiger 50 miljoner Euro/år. Har en balansslutning som inte överstiger 43 miljoner Euro/år eller sysselsätter max 250 personer/år, detta enligt Kommissionens rekommendation (2003/361/EG). Vilket gör att detta ramverk även går att använda till denna studies område.

Då detta arbete handlar om att undersöka bakomliggande faktorer som gör det svårt att efterleva vissa krav som ställs inom mjölkproduktion har vi valt att endast utgå ifrån BISEP delen. Genom att vi inte använder hela ATO modellen har vi gjort en egen modell av BISEP som kallas för *AISEP faktorer* (Affärsprofil, Industri, Sociologi, Ekonomi, Psykologi) se figur 1. AISEP faktorer förklarar lantbrukarens bakomliggande faktorer.

Bakomliggande faktorer till lantbrukarens förmåga att efterleva regler

Figur 1. ATO Compliance Model (egen översättning och uppbyggnad för inriktning inom lantbruk av Murphy, 2004)

2.2 AISEP faktorer

Faktor som påverkar	Indentifieras av
Affärsprofil	Vilken typ av inriktning deras produktion har. Storlek och hur deras företag är strukturerad.
Industri	Saker som är unikt för den industrin de verkar i, Exempelvis säsongs faktorer. Arbetskraft
Ekonomisk	Uppfattning om dess fördel Uppfattning om kostnader kopplade till regelefterlevnad.
Psykologiskt	Kognitiv förmåga att hantera och tolka reglerna Medveten om de olika lagstiftningarna Förmågan att förstå dess innebörd
Sociologiskt	Utbildning Ålder uppfattning om lagstiftning

Tabell 1. Definition av faktorerna (Egen översättning och uppbyggnad av Murphy, 2004)

2.2.1 Affärsprofil och industrifaktorer

Enligt Murphy (2004) förklaras det att affärsprofilen är ett sätt för skattemyndigheten att veta mer om ”kundens” bakgrund med struktur, företag, företagsaktiviteter, företagsålder och finansiella data. Murphy förklarar industrifaktorer med att förstå ”kundens” branschdefinition, område, branschreglering, branschfrågor och arbetskraft. I denna studie har vi valt att slå ihop affärsprofil och industrifaktorer genom att det är liknande ämne och inom lantbruk berör båda ämnena bakomliggande faktorer kring lantbruksföretags uppbyggnad. Genom att denna intervjustudie är anonymiserad kan studien inte gå djupare in på de enskilda företagen som är med i denna studie. Denna del kommer i stället att se övergripande på företagen och vara fokuserad inom branschregler och branschfrågor. I Tabell 2 förklaras basinformation om gårdarna i denna studie.

Delar som kopplas till detta område är således branschspecifika faktorer som gör att lagkrav inte går att uppnå på grund av förväntningarna till vad som kan uppnås. Genom att förväntningarna skulle vara överoptimistiska och de mål som sätts i teorin kanske inte är möjliga i praktiken. En kunskap om vad som faktiskt är möjligt för lantbrukarna att uppnå inom de mål som är satta finns inte. Vilket gör att det blir svårt att efterleva de lagkrav som ställs (Hudson et al. 2019). Det kan vidare beskrivas med att lagstiftningen tillämpas på ett sådant sätt som inte fungerar i praktiken med den dagliga verksamheten (Bergström Nilsson et al. 2020).

2.2.2 Psykologisk

Lantbruk är en bransch som innebär mycket jobb och kan vara stressande. Ibland måste vissa delar prioriteras och det kan bli stressande för en lantbrukare om lantbrukaren inte hinner med alla delar inom företaget. När stress blir en påtaglig del av en vardag kan det påverka ens kognitiva förmåga. I studier har det visats att människor kan ändra beteende i situationer av känslomässigt engagemang. Detta kan då påverka hur personerna gör uppdrag som vanligtvis går på rutin, ändras och inte faller innanför ramarna för att klara de krav som är ställda. Vilket kan leda till att regelefterlevnaden inte uppföljs (Herzfeld & Jongeneel 2012).

Lantbrukares arbete är mer en livsstil och delar som en lantbrukare prioriterar är att känna sig stolta över sin frihet. Stolt över företaget och familjen har stor betydelse. Även att åstadkomma en god gärning med att producera varor till hög kvalitet och att folk får mat. Det är känslor som lantbrukaren själv kan styra över. Faktorer som lantbrukare inte har kontroll över är myndigheters regler och byråkrati. Vilket ger en negativ känsla och kan leda till stress (Lundqvist 2023). I en studie gjord av Lunner Kolstrup & Lundqvist (2013) förklaras det att olika faktorer är stressade inom lantbruk och mest stressande var lagar och regler från olika myndigheter som ska uppfyllas. Studien fortsatte med att förklara att lantbrukare känner en stress för att inte missa viktiga delar som kan leda till ekonomisk drabbning.

En annan faktor som kan kategoriseras in i psykologiska faktor är begränsad kompetens som inriktar sig på lantbrukarnas kunskap att förstå och tolka regler rätt som myndigheterna vill få fram. Det kan också vara bristande kompetens hos kontrollanter som gör att det blir felaktiga beslut eller inte har rätt kunskap inom ämnet. I en studie förklaras det att lantbrukare upplever att det är ett problem när kontrollanter har låg kompetens inom ett ämne som leder till sanktioner. Hög kompetens ansågs vara speciellt viktigt när det handlade om stora ekonomiska sanktioner angående djurskyddskontroller (Bergström Nilsson et al. 2020)

2.2.3 Ekonomisk

Lagkrav som dagens lantbruk omfattas av upplevs som en ekonomisk börda och speciellt tvärvillkorskontroller som extra jobbiga. Detta på grund av att ekonomiska sanktionerna är stora. Tid och kostnader är en stor del av att uppfylla lagkrav. I en studie var det 47 lantbruksföretag som analyserades av hur stor administrativ kostnad som företagare lade ner med en timkostnad på 330 kronor. Det resulterade till 760 000 kronor och var den största delen av kostnaden. Vilket motsvarar 47,5% av totala administrativa kostnaden och 50% av lagföringen var kopplad till animalieproduktion. Myndighetskraven har stor ekonomisk påverkan inom lantbruksföretagen om det misslyckas, med följd av sanktionsavgifter (Bergström Nilsson et al. 2020). Den ekonomiska faktorn kan kopplas till efterlevnads

kostnader. Kostnader som tillkommer för att efterleva de lagkrav som ställs i enlighet med den relevanta lagstiftningen (Eragbhe & Modugo 2014).

2.2.4 Sociologisk

Människors beteende påverkas starkt utifrån de klimat som har skapats av andra i sin närhet. Grupper kan influera folk för att det sätter press på andra. Som individ kan personen se hur andra i sin närhet agerar och verkar i olika sammanhang och det kommer dras slutsatser om att det kan vara ett lämpligt sätt att själv agera på (Tyler 2006). Sociologisk faktor kan även beskriva hur kommunikationen är mellan kontrollant och lantbrukare. Då det medför att det är svårare att utföra kontrollen (Bergström Nilsson et al. 2020). Detta förklaras även av Herzfeld och Jongeneel (2012) att det behöver vara ömsesidighet mellan olika parter. Annars kan det bli intressekonflikter som sedan uppfattas som egen handling för att få en egen vinning.

3. Metod

I detta kapitel kommer det att förklaras hur arbetets process i detta arbete har genomförts. Det kommer att förklaras vilken metod som har använts och hur intervjuerna har genomförts. Hur intervjuguiden har utformats och hur intervjugårdarna har valts ut. Det kommer också att förklaras hur data från intervjuerna har analyserats.

3.1 Val av metod

Denna studie har tagit inspiration från en studie som är gjord av Kyobe (2009) där de använde en kvantitativ studie för att avgöra vilken faktor som påverkar SME företag i Sydafrika. För att uppfylla vår studiens syfte har vi intervjuat mjölkgårdar med följdfrågor och använt en semistrukturerad kvalitativ intervju (Alvehus 2019). Detta för att få in fler intryck och få en bättre förståelse för hur situationen är hos lantbrukarna.

3.1.1 Kvalitativ intervju

Kvantitativ metod är att ta reda på mängden av något medan en kvalitativ har sin grund i vad, när, hur och var det hade sin verkan och vilken miljö det sker inom (Berg 2004). Genom en kvalitativ intervju kommer den personliga upplevelsen kunna förklaras och intervjuaren kommer förstå respondenten på ett bättre sätt genom uppvisat beteende. I en kvantitativ undersökning upplevs istället frågorna genom att det mäts via en skala och någonting efterfrågas. Kvalitativ intervju stärks också när det innebär att få en bättre förståelse av hur den intervjuade personen behöver utveckla svaret om ett ämne eller en händelse (Postrup 2019).

3.1.2 Semistrukturerad intervju

Studien har använt en semistrukturerad intervjumetod. Denna metod arbetas fram genom en intervjuguide med öppna frågor inom aktuella ämnet som ska besvaras. Frågorna är formulerade genom att det ska gå att ställa följdfrågor för att bredda diskussionerna och få en bredare förståelse. Semistrukturerad intervju är en mer diskussionsbar metod som ger respondenten möjlighet att förklara sina svar. Istället för en strukturerad intervju som bygger på raka frågor och ger raka svar (Alvehus,

2019). Semistrukturerad intervju är en vanlig metod för datainsamling och är den mest använda intervjutekniken i kvalitativ forskning. Det är en metod som även bidrar till ett mer trovärdigt resultat. Metoden är populär genom att den är flexibel, mångsidig och kan genomföras individuellt eller inom gruppintervjuer. Semistruktur behöver en grund av tidigare studie för att kunna utföras. Genom semistrukturerad intervju formuleras frågor innan intervjuerna genomförs och frågorna utvecklas utifrån en intervjuguide (Kallio, Hanna et al. 2016).

3.2 Urval

Denna studie riktar sig emot huvudgruppen för lantbrukare som bedriver mjölkgårdar och som har bra koll på regler som kan leda till avvikelser. Anledningen till att endast denna målgrupp ska undersökas är att mjölkgårdar är de företag inom lantbruksbranschen som har mest med regler att hänföra sig inom. Lantbrukarna är insatta i vilka bakomliggande faktorer som kan vara anledning till att avvikelser uppkommer som kan leda till sanktionsavgifter. Genom detta är det denna målgrupp som kan svara på våran intervjustudie.

Att välja urvalsmetod menas med att ett strategiskt beslut tas och hela undersökningspopulationen används inte i studien. Urvalet kan kombineras med andra modeller och i denna studie kommer surveyundersökning att användas. Surveyundersökningen är en form för att komma i kontakt och få information om respondenterna i en detaljerad granskning med kartläggning. Det går att intervjua på olika sätt med frågeformulär och intervjuer (Denscombe, 2018). Det finns olika surveyundersökningsmetoder som kan användas och i denna studie kommer det användas internet och telefon som typ av surveyundersökning. Distributionsteknik är e-post och Microsoft Teams. Metoden för datainsamling kommer vara intervju med frågeformulär (ibid). Respondenterna har själva fått valt vilken metod som passar bäst för dem till datainsamlingen för att det ska fungera och vara flexibelt för respondenten. Totalt var det åtta intervjuer varav två stycken genomfördes via Microsoft Teams och sex stycken genomfördes via telefon.

Det finns två olika sätt med infallsvinklar till att göra urval i en studie. Det är *Representativa-* eller *explorativt urval* och denna studie kommer beröra explorativt urval. Detta genom att det är småskalig forskning och det är till för kvalitativ undersökning. Explorativt urval är till för att ge information och insikter inom ämnet genom att undersöka nya idéer, teorier och relativt outforskade ämnen (Denscombe 2018). Denna studie innebär också att det är en icke-sannolikhetsurval. Icke-sannolikhetsurval innebär att studien har styrd riktning inom urvalet av respondenterna. Detta genom att det är svårt att komma i kontakt med alla som kan vara insatta inom ämnet i undersökningspopulationen (ibid).

Studien för detta examensarbete har begränsad med tid och det gör att ett sannolikhetsurval är svår att genomföra och gör att den urvalsprocessen inte används. Icke- sannolikhetsurval kan användas i explorativt urval. Det passar bra när urvalet av människor ska väljas ut efter erfarenhet och expertis inom ämnet (ibid).

För att studien ska få den bästa informationen och att studien bygger på ett mindre antal personer kommer det bli ett *subjektivt urval*. Subjektivt urval väljer ut personer som har rätt kompetens för ämnet och har erfarenhet inom det aktuella ämnet (ibid). Respondenterna har valts ut genom att vi har tagit kontakt med ett större mejeriföretag som har skickat ut information om studien till sina medlemmar och medlemmarna har därefter kontaktat oss om dem vill vara med i denna studie. Utöver mejeriföretaget har vi tagit kontakt med lantbrukare som vi har fått nummer till via egna kontakter. Efter att respondenterna har visat intresse skickade vi ut informationsbrev och intervjuguiden. Lantbrukarna som är med i undersökningen kommer från södra delarna av Sverige. För att studien ska få en bred bild från mjölkföretagarnas upplevelse är det olika inriktningar inom produktionsgrenen och gårdarna har olika storlekar.

Hela studien med intervjuerna är anonymiserade för att skydda informatörerna och att det inte ska gå att veta vilken gård och person som har lämnat vilken information. Det gör också att respondenterna känner sig mer trygga och vågar lämna rätt information. Respondenterna är därför anonyma och benämns i stället för namn med L1, L2, L3, L4 osv. Det är därför det också inte nämns vilket län respektive gård kommer ifrån, exakt antal kor eller exakt areal. Antal kor och areal nämns i spannen i denna studie. I tabell 2 visas basinformationen om gårdarna med vilken inriktning inom produktionsgrenen och storlek gårdarna omfattas av.

Lantbrukare	L1	L2	L3	L4	L5	L6	L7	L8
Produktionsinriktning	Konventionell	Konventionell	Konventionell	Konventionell	KRAV	Konventionell	Konventionell	Konventionell
Areal	350-500 ha	250-350 ha	250-350 ha	Över 500 ha	100-250 ha	350-500 ha	0-100 ha	100-250 ha
Antal mjölkkor	350 - 500 st mjölkkor	100-200 st mjölkkor	100-200 st mjölkkor	Över 500 st mjölkkor	50 - 100 st mjölkkor	200 - 350 st mjölkkor	0-50 st mjölkkor	200 - 350 st mjölkkor
Ålder på arbetsledningen	50 år	63 år och 30 år	65 år, 60 år och 27 år	Mellan 30 år till 50 år	61 år	48 år och 46 år	70 år	41 år
Lantbruksutbildning	Ja. Gymnasiell jordbruks - utbildning och sen påbyggnadskurser	Ja. Driftledar - utbildning och Lantmästare	Ja. Driftledare och byggingenjör. Nästa har ingen utbildning. Tredje personen är Lantmästare.	Ja. Lantbruksutbildning i bakgrunden, Några som har lite annan bakgrund. En som har verkstadsutbildning.	Ja. Lantbruks - utbildning	Ja. Lantmästare och Driftledar - utbildning	Nej. Ingen Lantbruks - utbildning, utan ekonomi - utbildning på gymnasiet och högskola	Ja. Lantbruksskola
Heltidsanställda	12 st	2 st	1,5 st	40 st	Nej	3 st	Nej	2 st

Tabell 2. Beskrivning av urvalspersonerna med basinformation

3.3 Konstruktion av intervjuguide

Studiens huvudämne omfattas i intervjuguiden och erbjuder en mer fokuserad struktur för diskussionen. De formulerade frågorna i intervjuguiden behöver inte följas strikt utan ger en mer riktning kring området som frågorna berör. Detta för att samla in liknande information från varje deltagare till studien och ge en vägledning i frågeställningen (Kallio, Hanna et al. 2016). Frågorna kommer då att vara öppna för att styra intervjun åt en viss riktning. Intervjufrågorna baseras på vad tidigare studier har upplevt och kommer därför vara till hjälp för att formulera intervjuguiden. Intervjuguiden, bilaga 1 är uppbyggd med sex stycken basfrågor som är allmänna frågor för att få en bild av gårdens produktion och storlek. Därefter är det sju stycken fördjupande frågor som är inriktade till denna studies ämne. För att kunna få svar på frågorna till syftet som berör lagkraven grundvillkor, miljökrav och djurkraven. Frågorna är huvudfrågor som ger en röd tråd till alla intervjuerna. Därefter är det delfrågor under vissa huvudfrågor som hjälpmedel till följdfrågorna. Alla frågor i intervjuguiden är konstruerade att det ska kunna finnas svar och kunna ställas följdfrågor. Det ska alltså inte gå att svara ja eller nej, utan att förklara varför. Det är viktigt att frågorna är väl genomtänkta och att det är riktat till studiens syfte. Det är annars lätt att tappa röda tråden till ämnet. Alla intervjuer startades med att vi nämnde att frågorna är riktade till de krav som är kopplade till grundvillkor, miljöskydd och djurskydd för att det inte ska bli några misstolkningar. Därefter ställdes frågorna från intervjuguiden och lästes upp sakta för att det ska vara tydligt vad det är för fråga.

När intervjuguiden var konstruerad och frågorna var färdiga kollade handledaren igenom intervjuguiden för att godkänna att det var bra och förståeliga frågor till det aktuella ämnet.

Det är viktigt att utformandet av intervjufrågorna blir bra. Detta för att inte hamna i situationer som kan få en negativ effekt på intervjuerna. Frågorna ska vara formulerade så att de inte innefattar följande kategorier:

Affectively worded questions är känslomässigt ställda frågor vilket kan få en negativ uppfattning. Ordet *Varför* kan få en negativ respons som kan leda till att en intervju kan få ett abrupt slut. *Double-Barreled questions* sker när det ställs två frågor i samma fråga (ibid).

3.4 Genomförande av intervjuer

Vi kontaktade ett större mejeri i Sverige som hjälpte oss att komma i kontakt med några utav lantbrukarna i denna studie. Mejeriet har sekretess gällande att lämna ut information om sina medlemmar. Vilket gjorde att vi skrev ett meddelande till mejeriet som i sin tur skickade ut det till alla sina medlemmar som därefter fick ta kontakt med oss. Utöver mejeriet har vi kontaktat intressanta lantbrukare genom egna kontakter. Efter att lantbrukarna hade visat intresse och vi hade ringt upp dem skickade vi ett informationsbrev bilaga 2 och Intervjuguiden bilaga 1 för mer information gällande vad denna studie handlar om och vilka frågor denna studie kommer att beröra.

Vi bokade in ett möte för var och en av lantbrukarna med en tid som skulle passa dem och genomförde sex intervjuer via telefonsamtal och två intervjuer via Microsoft Teams. Även vilken distributionsteknik som skulle användas fick lantbrukaren själv välja för att det skulle vara mer flexibelt och personen skulle känna sig säkrare.

Under intervjuerna deltog båda skribenterna för att säkerställa informationen och det var en av skribenterna till denna studie som ställde frågor och den andra observerade under tiden. Alla intervjuer började med att vi läste upp att frågorna är riktade till de krav som är kopplade till grundvillkor, miljöskydd och djurskydd och meddelade respondenten när inspelningen startade och avslutades. Detta för att klargöra inriktningen av frågorna och även att intervjun spelades in. Intervjuerna genomfördes med stöd av frågeformuläret och startades med basinformationen och därefter övergick till fördjupade frågor för denna studie, se bilaga 1. Intervjuerna genomfördes med öppna frågor och det ställdes följdfrågor utöver frågorna i intervjuguiden.

Intervjuerna gick bra och respondenterna var öppna och svarade på alla frågor inom intervjuguiden. Genom att vi hade skickat ut informationsbrevet och intervjuguiden innan intervjun upplevde vi att respondenterna var trygga och kunde svara öppet på

alla frågor. Detta ämne kan annars vara svårt att förstå och vara invecklat. Genom att respondenterna var väl medvetna om vad intervjun innebar, kunde dem läsa in sig på ämnet innan.

Att en intervju ska spelas in kan ibland vara en nackdel genom att respondenterna kan känna sig otrygga och att respondenten inte vågar vara öppen och svara på frågorna. Deltagarna i denna studie uppfattade vi som att de inte hade någonting emot inspelningen. Fördelen med inspelning är att det säkerställer informationen för oss skribenter och misstag minimeras att det blir felaktig information. Alla intervjuer transkriberades för att säkerställa informationen och underlätta arbetet med att skriva resultatet och diskussionen. Totalt blev transkriberingen på 33 sidor.

3.5 Analysmetod

Data som insamlas via intervjuerna transkriberas ned och analyseras via en tematisk analys. Tematisk analys är en metod som går ut på att utveckla, analysera och tolka mönster i den mängd kvalitativa data som har samlats in. Metoden innefattar systematiska processer för att kunna utveckla teman för att koppla datamängden till. Tematisk analys ger en guidning och orientering kring hur data tolkas då data arbetas igenom ett flertal gånger (Braune & Clarke 2022). Tematisk analys består av en sex-fas-process där faserna är.

Fas 1 – Bekanta dig med datamängden.

Fas 2 – Kodning.

Fas 3 – Skapa inledande teman.

Fas 4 – Utveckla och granska teman.

Fas 5 – Namnge teman.

Fas 6 – Skriva upp.

Inom metoden finns en mängd olika variationer av tematisk analys och den variation som används är en deduktiv metod där tidigare teoretiskt material tillhandahåller ett ramverk att förhålla och koppla datamängden till (ibid). När analysen görs utgår vi ifrån Braun & Clarke's modell. Men använder oss av vad tidigare studier säger om vad lantbrukare anser vara svårt kopplat till kontroller och regler för att skapa olika faktorer som sedan används i analysen.

3.6 Validitet och reliabilitet

Under denna del kommer förklaring av skillnaden för validitet och reliabilitet att förklaras.

3.6.1 Validitet

Validitet betyder hur en kvalitativ studie är träffsäker och visar exakt data. En kvalitativ forskning kan vara svår att övertyga att den är träffsäker och visar exakt data. Istället kan ordet trovärdighet användas som förknippas till rimlig sannolikhet för att övertyga läsare till studien att kvalitativa forskningen är mer träffsäker (Denscombe, 2018). Det förklaras genom att det finns vissa åtgärder som ska göras för att det blir mer exakt. Enligt (ibid) är det *respondentvalidering* som används för att förstärka fakta och öka träffsäkerheten. Genom att studien kan återkoppla till deltagarna och kontrollera synpunkter och åsikter stämmer överens med vad som har framkommit. Nästa del är *Grundande data* som styrker kvalitativa studien genom att data kommer ifrån respondenter och forskare ska få en bra bild utifrån den plats som intervjun ägde rum. Sista delen som förstärker träffsäkerheten är *Triangulering* som menas med att forskaren kan kontrollera datakälla. Detta genom triangulering med att se forskningsämnet ur flera synvinklar.

Denna studie är svår att öka träffsäkerheten med validitet. Genom att respondentvalidering inte gjordes och grundande data inte användes. Detta för att intervjuerna var via Microsoft Teams, telefon och inte på plats. Vissa delar av grundande data kan användas som träffsäkerhet i denna studie. Genom att under intervju kunde båda skribenterna uppleva hur respondenten reagerade i vissa uttryck och hur respondenten diskuterade fram svaren med sig själv till frågorna som ställde från intervjuguiden.

3.6.2 Reliabilitet

Reliabilitet menas med vilken tillförlitlighet det är i en forskning när den mäts. En forskning avgörs via forskare och det kan ifrågasättas om det som forskaren kommer fram till skulle kunna få andra utvägar än vad forskaren som höll i studien kom fram till. Det kan vara att ett annat resultat skulle kunna visas om en annan forskare genomförde studien eller använde andra forskningsinstrument (Denscombe, 2018). Det förklaras i (ibid) att det är svårt att kontrollera om det skulle vara skillnad. Det som går att göra i kvalitativ studie är att kontrollera pålitligheten. I kvalitativ forskning går det att se hur forskare har genomfört och hur forskningen har gått till med metoder och analys. Genom det kan andra forskare genomföra samma studie. Denna studie har vi varit noga med att förklara alla delar och hur studien har genomförts i teori, metod och analys. Det medför att en annan forskare skulle kunna göra en liknande studie och pålitligheten ökar därför för denna studie.

4. Resultat

I detta kapitel presenteras resultatet för denna studie. Resultatet kommer förklaras med koppling av olika subteman ifrån huvuddelarna av vårt teoretiska ramverk. Resultatet som redovisas har valts ut från intervjuerna som är relevanta för denna studiens syfte. Alla respondenter kommer att vara anonyma och kommer därför att benämnas som L1, L2, L3, L4 osv. I tabell 3 är en sammanställning av alla lantbrukare och vilka lantbrukare som påverkats av respektive AISEP faktor.

Subteman med inriktning till AISEP faktorer	Kommunikationsfel	Teknisk påverkan	Administrativ börda	Begränsad kompetens	Samordna kontroller	Stress	Beteskrav	Lantbrukarnas åsikter om konsekvenser vid avvikelser	Egna tolkningar av kontrollerna
Lantbrukare som har påverkats	L4 och L5	L1, L2, L6 och L8	L2, L3, L5, L6 och L8	L1, L2, L3, L4 och L6	L2, L4, L5, L6 och L7	L5 och L7	L1, L5, L7 och L8	L2, L4, L6 och L8	L1, L2, L4 och L7
Subtema tillhör följande AISEP-faktor	Sociologisk	Affärsprofil och industrifaktorer	Psykologisk	Psykologisk	Psykologisk	Psykologisk	Sociologisk	Psykologisk	Sociologisk
Antal lantbrukare som påverkats	2 stycken	4 stycken	5 stycken	5 stycken	5 stycken	2 stycken	4 stycken	4 stycken	4 stycken

Tabell 3. Sammanfattning av antalet lantbrukare och kategorisering till AISEP faktorer av resultatens varen.

4.1 Kommunikationsfel

För att lagstiftning ska kunna följas är en grundläggande del att det inte uppkommer några kommunikationsfel och att lantbrukaren förstår vad som menas med reglerna och hur en lag ska tolkas. Respondenterna i denna studie nämnde att det är svårt ibland att veta hur reglerna ska tolkas. Respondenterna L4 och L5 nämnde exempel på när det är svårt att tolka lagstiftning.

Och en del är ju bara hitte-på-villkor. Vi har ett som säger att du ska ta en kväveprofil där du odlar majs. Om det har odlats i mer än tre år i följd. Det står inte angivet när provet ska tas. Om det är efter skörd, om det är mitt under växtsäsongen eller om det är på våren. Det har ju rätt så stor skillnad på kväveprofilen när det tas. Så det är bara en hitte-på-regel. En del får sprida gödsel till höstsådd och andra får inte göra det. (L4)

Men då hade vi en kalvförlamning på en ko. Jag vet inte om du kan men de får ju kalk i blodet då. Med 0 dagar karens. Då har de fått för sig att man ska gånga 0 med 2 och om du har gått

matteutbildning så vet du att det blir 0. Sen var kravet för oss att det ska vara 2 dagars karens på 0 dagars karens. (L5)

4.2 Teknisk påverkan

L1, L2, L6 och L8 förklarade under intervjuerna att det har varit tekniska avvikelser inom produktionen på olika moment. L1 svarade på vilken som upplevs som den svåraste tillsynen.

Det upplever jag som länsstyrelsen och deras tillsyn angående djurtillsynen, öronmärkningen och sånt där som kan ändra sig. Man har svårt att ha koll på alla de här [...] djuren att alla har lappar i öronen hela tiden. Men det är ju så det ska va, om du missar det blir du bestraffad. (L1)

Både L1 och L8 nämner att det kan vara tekniska problem med datasystemen och lantbrukarna måste kontrollera att systemen fungerar.

Sen CDB och de där rapporteringssystemen får man följa upp med jämna mellanrum så att det stämmer med stalljournalen, jämt emot CDB jordbruksverkets journal. Så det inte blir en diff där. (L1)

Det var när länsstyrelsen var där, då det var en kalv som var borta i vårt datasystem. Men den fanns med i CDB så då blev det avdrag. (L8)

L8 nämnde att de hade kontroll på ögon dusch och decibelmätning av fläktar. Det är svårt att veta vad som ska vara godkänt.

Tillexempel det var att vi inte hade ögon-dusch när vi hade diskmedel och det var en ny punkt. Sist var det att vi skulle ha skyddsglasögon och sen när de kom igen så dög inte det utan då skulle vi ha dubbeldusch tillexempel. Sen var det att länsstyrelsen tyckte det var för hög ljudnivå. Det var decibelmätare till fläkten. Så gick ljudet upp för högt, men då var det inte för högt nere vid djuren. Då var mätaren under och visade då att det inte var för högt. Men när de tryckte upp mätaren i fläktrumman så var det för högt. Så det är rätt så låg nivå på avvikelserna. (L8)

L6 och L2 förklarade att det var anmärkningar inom inredning som var trasigt och fönster som saknade galler.

Sist var det ju att mejeriet önskade att det skulle vara galler för fönsterna i ena stallet. Det har de inte sagt de andra åren ju. Fönstren sitter ju 2,5 meter upp i luften och har ingen betydelse. Men ja det är ju bara till att göra det. (L6)

Och sen så var det att det saknades i mjölkrummet så var där en klinkerplatta som var bruten på mitten. Och det skulle vara åtgärdat på, ja två månader hade man på sig. (L2)

4.3 Administrativ börda

Under intervjuerna nämner lantbrukarna att det är mycket med dokumentation och pappersarbete som ska göras. Det är papper att avstämma och det ska bli rätt inför kontrollerna.

L2 tycker att dokumentation är betungande och nämner dokumentationen ett antal gånger under intervjun.

Miljöhousesynen, där är ju lätt några hundra frågor som ska vara godkända och den brukar man ha med för den är digitaliserad nu. Så den är ändå ganska lätta att sköta. Men det ska vara besiktningsprotokoll på dieselcistern och det ska vara avfallsjournaler. Och ja, jag tro där är väl en 40 olika bilagor och papper som ska vara med. (L2)

Det är väldigt många förpliktelser man har var ända dag och det ska dokumenteras och sen ska det visas upp och det är många av dessa pappren som det är samma på både länsstyrelsen, kommun och mejerier. Och det är lätt hänt att man glömmer något papper. (L2)

Nä, det är bara mängden papper. Det är svårt att få allt ifyllt i rätt tid. Det är alltid något papper från någon instans varje vecka som ska fyllas i. Bara som en sån fråga, hur många hektar som odlas. Jag tror jag fyller i den en gång om månaden minst. Det borde finnas något som samlar alla mina uppgifter på ett och samma ställe så har alla instanser tillgång till det. (L2)

Det var två yngre lantbrukare som intervjuades och de tyckte att det är svårt att förstå vad som är godkänt och veta vad som ska dokumenteras.

Det är lätt hänt när det är så mycket, och vi är ändå i en ålder där vi är vana vid att hantera papper. Men jag menar att dem flesta leverantörerna är ändå över 50 och det är synd om dem. Det är inte lätt att hålla reda på allt. (L2)

Det kan vara när man skickar gamla kor på slakt då kan det vara krångel. De äldre vet vad man kan skicka och inte skicka, medan en annan bara har hört historier. Det tycker jag är lurigt, vad man kan skicka och vad som är mindre bra djur. (L3)

L5, L6 och L8 förklarar att det gäller att kontrollera dokumentation och att allt är i ordning.

med att sköta klövverkning och sånt där och betesdriften är ju viktig när man är ekologisk vet du. Och sånt så vi försöker ju dokumentera och skriva upp när vi släpper dem och tar in dem på hösten och så. Så det gäller ju att sköta det administrativa men det tar ju mycket tid. (L5)

man får se till att sätta in allt i pärmar så man har papperna i ordning när de kommer. (L6)

ja det är ju att vi inte litar på systemet och vi sitter en gång i veckan för att stämma av CDB så allt stämmer. Det är väl en konsekvens skulle man kunna säga. (L8)

4.4 Begränsad kompetens

Under intervjuerna förklarade lantbrukare att vissa delar är svåra att förstå inom lagstiftningen.

L2 tycker att det svårt med att veta hur inredning ska vara placerad.

Jag visste inte ens om det här med kakelplattan. Då tänkte jag, man är inte tvingad till att ha kaklat golv i mjölkrummet till exempel. Det räcker att man har ren betong. Så då tänkte jag att det är bara att ta bort kakelplattan men då var det risk för att det skulle bli bakteriebildning i fogarna då. Och jag tycker att det är så fruktansvärt onödigt. Det gör ingen som hälsat skillnad egentligen. Men sen så för en massa år sedan så fick vi påbackning för att där saknades en gummilist på en dörr in till mjölkrummet. Anledningen till det var att där kunde komma in en mus. (L2)

En fråga om det finns några krav inom grundvillkor, miljöskydd eller djurskydd som L4 skulle vilja ändra på och svarade då.

Det finns det säkert men jag kan ju inte alla utantill och det är ju det som är det stora problemet egentligen. (L4)

L6 svarade på frågan om det var några krav som är svårare att uppfylla än andra och svarade då.

Det skulle väll kunna vara det här med sprutningen. För att där kommer det med sprutmedel, journalerna och det ändras hela tiden. Men det är ju inga krav och tillägg. Det är nog det som är värst. Det som gör det svårt är att hänga med där. Med de nya reglerna och det ändras och kommer vart år. (L6)

sen har det ju varit sprutning. Det var nå med kommunen med sprutmedlen som vi fick ändra på. Det var nått som; jag kommer inte ihåg, det är min bror som sprutar. Men det var nånting som han inte har fyllt i. (L6)

L3 tycker att det är väldigt mycket regler som ska uppfyllas och ger två exempel på när det är mycket och svårt att förstå.

Miljökontrollen är en väldig massa grejer som ska uppfyllas. Tillexempel om man ska sätta upp lysrör ska man anmäla till länsstyrelsen innan man sätter och sen naturvårdsverket. Det är väldigt mycket regler som man ska följa som är ologiska och som de frågar så uppfyller vi ju alla regler. Men vill de sätta dit en så har de inga problem att göra det. Det finns ingen chans att uppfylla alla regler som sen kontrollperson blir glad om de kollar alla regler som de inte gör. (L3)

Det har jag ingen aning om när det stod i miljöhusesynen hur; när det inte står tydligt och man ska ha en viss mängd av det här och det finns inte utan då måste man undersöka kontrollera och är en sån skitgrej. Det är ju klart att man ska ha iordning om det är miljöfarligt, men myndigheten gör det inte lätt. (L3)

L3 förklarar att det måste vara mer logiska regler

Ha relevanta regler som har någon logik, eller logiska regler som man kan uppfylla. De flesta regler kan man uppfylla och ska uppfyllas och man ska uppfylla alla regler. Men de ska vara skäliga till förhållandet. Det ska inte vara rimligt att man ska ha kontakt med två myndigheter när man ska till exempel åka in med lysrör till deponi (L3)

L1 förklarar att det är svårt att uppfylla kraven när det blir för mycket djur inom en enhet.

Vi måste vara effektiva inom mjölkproduktionen också. Vi har ju svårt när det är sådana alltså. Vi kan inte få dem här 1000 kors besättningarna eller det räcker att man kommer upp i 300–400. Sen blir det svårt att uppfylla de här kraven. Så att det tycker jag är en belastning för oss. (L1)

4.5 Samordna kontroller

Lantbrukarna förklarade att mycket av de saker som dokumenterades kontrollerades utav samtliga myndigheter. Att behöva visa upp samma sak för olika myndigheter upplevdes som en administrativ börda vilket även kunde leda till att dokumentation kunde missas. Lantbrukarna nämner att det skulle vara ett enklare sätt att hantera dokumentation och att kontrollerna om dokumentation kunde samordnas.

L2 nämner att det skulle underlätta med tid om det skulle gå att samla alla uppgifter inom samma ställe. Även L4 nämner i slutet av intervjun att samla information på ett ställe hade underlättat det administrativa arbetet.

Det borde finnas något som samlar alla mina uppgifter på ett och samma ställe, så har alla instanser tillgång till det. Sen om det är något som jag förändrar så kan jag gå in och aktivt förändra det. (L2)

Alltså det är väll vikten utav att samordna alla kontroller och kunna samla all information på ett ställe, utan att de kan gå in och hämta ut den informationen som behövs som de behöver ha för sin kontroll. Det vill säga underlättar det administrativa jobbet på gården. Det är väll det jag tycker är viktigt att det kommer fram med. (L4)

L5, L6 och L7 anser att det är i många fall samma saker som kontrolleras. L5 förklarade att de hade fyra kontrollanter som kollade på samma sak angående dieseltanken och ställde samma frågor.

Det är ju fyra stycken som tittar på våran dieseltank. Fyra av dem är onödiga för att samarbete och tillit, det är det som måste till. (L5)

L6 och L7 stärker att de upplevt samma sak.

de glör ju på samma saker, så ja det gör dem. De skulle kunna köra det ihop och det är ju egentligen ingen skillnad. De kollar på samma sak, sprutmedelförråd och allt ihop. (L6)

Det som skulle kunna vara är att om de skulle kunna samköra sina kontroller. Sist då kom de alla tre och då var det inom två månader. Då går det ett par dagar för att plocka fram alla uppgifter, sen kommer det bli samma sak. Så det är väll mest det. (L6)

Sedan är det samordning av kontrollerna, det är det vi vill se givetvis i näringen. Att vissa kontroller kunde samordnas på sätt att man inte kommer från flera håll och gör liknande kontroller. (L7)

4.6 Stress

På gårdarna är det olika noggrannheter beroende på djurantalet som lantbrukare L7 förklarar.

Det är återigen mejeriets sida där allting ska vara så väldigt noggrant och rent, putsat och snyggt. Både exteriör utanför stallarna ska vi ha väldigt noggrant, snyggt och fint. Och det kan man väl ställa upp för absolut. Sen är det en kostnadsfråga också för gårdarna. Man kan inte hålla på att putsa, putsa, putsa hela tiden dagligen. Det allmänna intrycket ska givetvis vara gott och så vidare. Men man kan inte ha. Ibland får man känslan av att allting ska vara nytvättat det ska vara nybyggt. (L7)

L7 tröttnade nästan på att vara mjölkproducent när inspektören granskade stallet och tittade hur noga de hade städat.

Sen finns det gränser på hur mycket som kan göras. Jag kan väl säga att vi inte hade några problem i det avseendet men det blir väl lite pedantiskt ibland kanske när man såg inspektören hittade lite granna. Spindelväv där och lite flugskit på dörrlisten. Alltså då vrider man sig lite och man fick avfärda sådana kommentarer. Det handlade nästan på en sån nivå där vi blev uttröttade som producenter då. (L7)

L5 förklarar att det är gårdar med för mycket djur

Det är ju många som har för mycket djur till av vad de klarar av själva. Så det är ju då det händer. Du har väll sätt uppdrag granskning ibland. Och där är ju därifrån det här kommer ifrån mejerier och länsstyrelsen. Det kan ju vara sjukdom och sånt med och familjetragedier och skilsmässor. Och det är ju då det strular. Om det skulle vara en utgödsling som råkar, strula i två dagar och de kommer då. Då är det ju katastrof i stallen. Det går fort till att det ser illa ut. (L5)

4.7 Beteskrav

Under intervjuerna märkte vi att det var lantbrukare som tog upp beteskrav som en viktig lag av vad de tyckte om det och om det skulle få finnas kvar eller om det

skulle ändras på lagen. Genom att det var många som pratade om beteskravet valde vi att ta med beteskrav i resultatet som en egen punkt. Lantbrukarna som nämnde om beteskrav och de som hade synpunkter om beteskravet skulle vara kvar eller inte var L1, L5, L7 och L8.

L1, L5 och L8 svarade på om det fanns något krav som de skulle vilja ändra på inom grundvillkor, miljöskydd eller djurskydd och svarade då beteskrav med olika inställningar.

Är mån om mina djur och vill ju att betesdriften ska leva kvar i större gårdar. Ha kor inne hela året, det är jag inte för. Även de vill se solen. Det är rationaliseringen med 500–1000 kor och det går inte att släppa ut 1000 kor. Min filosofi är att familjejordbruket ska få leva vidare med god lönsamhet. Bäst för djuren med. (L5)

Beteskravet, det bör slopas och hela linjen med i och ur EU. Det är hela min inställning. Sen om man vill släppa ut dem och mejeriet vill göra någon grej av det, det är helt okej och man får någon ersättning för det. Men det är inte rimligt att vi ska ha så olika krav för att det är ett sånt enormt stort krav att mjölkproducenterna ska ha korna ute. Det är inte rimligt när vi är med i EU. Det tycker jag känns oviktigt. (L8)

Det är ju djurskyddskravet med betesdriften som är en sån typisk grej som man skulle vilja ha en ändring på som; eller ha en annan tolkning på. Som att man skulle kunna vara mer flexibla. Jag menar att så länge djuren har det bra är det en jäkla skillnad på när 1988 när 80% eller 90% av djuren stod uppbundna och nu är det tvärt om. Nu är det nästan inga uppbundna alls. Och nu när det är lösdrift med de här luftiga stallarna så finns det ingen anledning till att, att ha kvar det kravet. Det är lite så man känner. (L1)

L1 förklarar att ibland kan det vara svårt att uppfylla allting. Det kan bidra till egna bedömningar.

Nej, men man kan inte uppfylla allting. Det är svårt att uppfylla allt, det är ju så det är. Vissa saker får man ju se mellan fingrarna med. För att få det att funka, jag menar att det är ju det som är problemet med beteskravet. Att det är med mjölkorna, att du ska ha in dem och mjölka ju. Och hålla på att släpa dem fram och tillbaka. Det är ju; de behöver ju också ett bra foder för att kunna prestera nånting och då är man tvungen att släpa ut dem för att de ska ligga i solen och sinas och tappa produktion. Sen ska man ta in dem och det skapar bara elände tycker jag. (L1)

L7 svarade på om det finns några egna reflektioner som lantbrukaren vill dela med sig av och förklarade bland annat om beteskravet.

Sen är jag förespråkare för beteskrav så det är lite kul att beröra den frågan också för den är ju som jag ser det. Betes-lagen är ohållbar för framtiden det är helt orimligt att stora produktionsenheter har krav på sig för sammanhållen betesgång oavsett väder. Man försöker väl lätta upp det lite. Det där att man får hålla djuren inne i flera dagar. Men det är helt orimligt. (L7)

4.8 Lantbrukarnas åsikter om konsekvenser vid avvikelser

Om avvikelser inte uppfylls blir det ekonomisk påverkan för lantbrukarna. L2 förklarade vad deras konsekvens blir angående en trasig kakelplatta.

Om vi inte hade återgäldat den kakelplattan i mjölkrummet då blir man av med det tillägget man får som leverantör. Den pengan blir man av med och det är per kilo levererad mjölk så det kan bli rätt så mycket i slutändan. (L2)

Lantbrukarna nämnde angående vad första konsekvensen var vid en avvikelse hos deras gårdar. L4, L6 och L8 förklarade att det är inga större konsekvenser vid avvikelser.

Nej det blev inga konsekvenser, mer än att du hade ordnat det och skickat in bilder (L4)

ingen allvarlig ju, men det har vi undvikit än så länge. Men avvikelser då är det att man ska visa upp nån bild och att man har gjort någon förbättringspotential var gång. (L6)

många gånger är det att det ska tas en bild och skickas in för att visa upp. Så man har fixat det ju. Det är väll det vanligaste sättet, känns det som. I flesta fall så räcker det. Jag har aldrig haft något återbesök av någon kontrollant, eller något foto eller dokument som har fattats. (L8)

L4 nämnde också att det kan vara allvarligare konsekvenser vid andra myndigheter

däremot är det ju värre konsekvenser från länsstyrelsen med tvärvillkoren. Nu har ju reglerna ändrats där så det har ju blivit lite enklare. (L4)

L8 tycker att det är bra med att få hjälp av kontrollanter för att se om allt är bra

Och det tycker jag är schyst att de påpekar vad som är fel eller att saker ska fixas till nästa gång. Och det är bra med det, annars har jag inga exempel på avvikelser. Det är ju det kontrollanter är till för att hjälpa att se så man är rätt på det ju. Och att man får chansen att rätta till utan att det ska kosta någonting ju. (L8)

L8 förklarade att om det inte finns allvarliga avvikelser, kan kontrollanter hitta onödiga avvikelser.

Nej det gör det väll inte, när man vet hur andra gårdar kan ha det så blir det sånt som. Varför kan det inte bara få vara. Så det blir lite löjligt att de ska leta upp sådana grejor. Sen är kontrollanter bra tycker jag att det finns och att det ska få vara annars hade det blivit alldeles upp mot väggarna på många ställen. Men de är lite för på för att hitta fel. (L8)

L2 svarade om en kakelplatta som var sprucken fick rätt konsekvenser.

Nä den är rätt så orimlig. Jag tycker ändå att mejeriet är rätt så bemötande, det skulle ändå vara inrapporterat innan 31 december. Men sen så fick jag det flyttat till mars har jag för mig. Så

dom är ändå rätt så bemötliga och vill hjälpa till. Men sen är det länsstyrelsen, så är det rätt mer komplext. (L2)

4.9 Egna tolkningar av kontrollanter

För att det ska påvisas att de lagkrav som är ställda efterlevs måste det ske en kontroll. L1, L2, L7 och L4 nämnde att det fanns tillfällen då kontrollanten vägde in egna åsikter under besöket. Det gjordes egna bedömningar av regler utifrån gårdarna där det var bäst förutsättningar. Det nämndes även att det kunde vara gårdar med liknande förutsättningar men att det blev olika bedömningar beroende på vad det var för kontrollant.

Ja men det är det ju. När det inte är att saker är standardiserade och folk bedömer olika i olika situationer, va. Alltså du kan ha två exakt lika förutsättningar och det ena bedömer på ett sätt och det andra bedömer på ett annat sätt. Det är ju klart att det blir lite godtyckligt. Det är ju ingen rättssäkerhet i det (L1).

Då kollade jag upp det och hörde av mig till mejeriet och det var rätt. Där finns inget som säger att jag måste ha ett skydd där. Det ligger på mitt ansvar att det inte ska trilla ner någon där ändå (gödselbrunn). Så det var ett misstag från dem. Hon tog sig lite frihet för hon tyckte personligen att det var lite farligt. Men det borde dem ha fakta på innan de förmedlar ut en åtgärd. (L2)

Nä det är ju inte lagstadgat herregud, att det finns lite spindelnät uppe i ett hörn i mjölkrummet eller att det är lite flugskit på dörrlisten utan det är helt enkelt sådana saker som inspektörerna själva vill. Ja, man sätter ribban ungefär lite utefter den gården som är bäst. (L7)

Och sen hittar han på lite egna lösningar på saker och ting. Som att vi var tvungna att hård-göra utanför tankbodarna i utifall det skulle komma någon diesel spill på marken, så det inte ska gå ner i backen. Det finns ju inget lagkrav på det utan han ställer högre krav än vad lagen säger tyvärr. (L4)

Ja det skulle jag vilja säga. Det är stor skillnad vem som har det och vi har en gård i [...] också och där är det helt annan kontroll. Så det skulle jag vilja säga att det är stor skillnad på vilken person som utför kontrollerna där. (L4)

5. Diskussion

I detta kapitel kommer diskussionen att presenteras med resultatet av intervjuerna som placerades inom olika subteman som passar in i AISEP faktorerna. Det kommer jämföras med teori och tidigare forskning som tagits fram inom detta ämne.

5.1 Diskussion om resultatet

När intervjuerna hade sammanställts kunde resultatet till teoretiska ramverket delas in i intervjusvaren till respektive subtema som presenteras under kapitel 4. Därefter går det nu att se likheter med tidigare forskning med svar som denna studie har arbetat fram. Alla åtta respondenter som ställde upp i denna studie fick vi bra svar av under intervjuerna. Det går att se ett mönster av vilka bakomliggande faktorer som är orsaken till att det blir svårt att efterleva de krav som ställs inom lagstiftningen.

5.1.1 Affärsprofil och industri faktorer

I denna studie kan inte affärsprofil och industri faktorer gå djupt in på enskilda lantbrukare på grund av anonymitet, som har förklarats innan. I stället tittade denna studie översiktligt på de åtta lantbrukare som var med i intervjun och hur deras gårdar var uppbyggda. I tabell 2 går det att avläsa deras inriktningar i produktionen och storlek. De åtta gårdarna som vi fick med i studien är plockat från hela spannet av storlekar från mjölkgårdar. Minsta gården har under 50 kor och största har över 500 kor. Samma gällde med anställda där det var från noll anställda till 40 anställda. Åldern på lantbrukarna var från 27 år upp till 70 år och alla lantbrukare hade lantbruksutbildning förutom en person som hade ekonomiutbildning. Genom denna information kan vi avläsa att allt från små till stora företag och unga till gamla lantbrukare är med i denna studie. Vi kunde se i resultatet att alla lantbrukare hade samma problem och tyckte att liknande bakomliggande faktorer var orsaken till problemen. Det var en intressant del på grund av att större lantbruksföretag har mer regler att hänvisa sig till vilket borde innebära att det medför andra problem. I stället visade det sig i intervjun att ett stort företag har samma tankar som ett litet lantbruksföretag.

Inom teknisk påverkan nämnde L1 och L8 att de hade tekniska problem inom datasystemen som berör CDB med inrapportering av stalljournalen. Det måste följas upp för att det inte ska bli en differens i systemet eller att det saknas ett djur. Det är en sak som enskilda lantbrukaren inte kan påverka själv. Men det kan bidra till ekonomiska sanktioner om det inte stämmer. Enligt Hudson et al. (2019) är det genom att förväntningarna skulle vara överoptimistiska och de mål som sätts i teorin kanske inte är möjliga i praktiken. Vilket gör att det blir svår att efterleva de lagkrav som ställs.

5.1.2 Sociologiska faktorer

Många nämnde kravet om att djuren ska behöva gå ute och beta som ett krav som lantbrukarna skulle vilja ändra på. Argumentet för många var att produktionen går ner när det är för varmt ute för djuren. Klimatet är i många fall bättre inne i stallet. Det nämndes också att det är ett krav som inte går i linje med vad som bestäms i EU. Mervärdet av att djuren går ute och betar går inte att få ut någon merbetalning för genom det arbete som görs.

Även om majoriteten av respondenterna var för att slopa beteskravet så efterlevde dem ändå kravet och var ändå positivt inställda till att djuren ska gå ute. Men menade att det inte skulle vara ett obligatoriskt krav utan i stället vara en del av ett kontrollprogram i stället. För att göra det valfritt för producenterna och att det skulle passa den produktionsinriktningen som gården använder.

Hos en av respondenterna valde man att inte uppfylla kravet för betesdrift då det inte passade den typ av produktion som användes på gården. L1 nämnde att det var av anledningen till att djuren tappade för mycket i produktion och att det var tidskrävande att ta in och ut djuren när de skulle mjölkas. L1 svarade att det tyvärr inte går att uppfylla allt och ibland får lantbrukaren se mellan fingrarna.

Detta skulle kunna kopplas till att faktorn som påverkar efterlevnaden är hur affärsprofilen och industrin är då de krav som är ställda inte är utformade så att det skulle gå att utföras i praktiken (Hudson et al. 2019). Då vi inte vet hur de specifika förutsättningarna ser ut på gården och att L1 själv nämner att personen gör det för att inte tappa i produktion. Att det inte går att uppfylla allt förklarar Herzfeld och Jongeneel (2012) att det behöver vara en ömsesidighet mellan de olika parterna då det annars kan uppstå en intressekonflikt. Att L1 valt att inte efterleva ett krav på grund av att det inte passar produktionen är då en sociologisk faktor.

Ett ämne som ofta dök upp var att kontrollanter bedömde olika och att kontrollanter vägde in egna åsikter. Vilket resulterade till hur bedömningen blev under besöket.

Där fanns respondenter som uppfattade att kontrollanter lade ribban på kontrollen ut efter de gårdar som var mest välskötta. Att avvikelser skulle kunna ske i detta fall på grund av att lantbrukarna i fråga skulle vara negativt inställda till kraven som ställs och motsätter sig krav på grund av en intressekonflikt (Herzfeld & Jongeneel, 2012). Dock så var majoriteten positivt inställda till de krav som ställdes och förstod innebörden med dem vilket mer tyder på att det inte skulle vara någon form av intressekonflikt. L1 nämnde att det behövde vara en standardisering av kontrollen och att personliga åsikter inte väger mer än vad kraven ställer då förutsättningarna på gårdarna skiljer sig ofta från varandra.

5.1.3 Psykologisk

Många av respondenterna förespråkade en samordning av kontrollerna. Anledningen till detta för att minska den administrativa bördan. Mycket av det som ska dokumenteras journalförs till varje kontroll vilket gör att med den mängden papper och det är lätt att glömma något. L2 nämner att det är ett hundratal papper som ska fyllas i och många journaler som ska stämmas av vilket gör det lätt att glömma något ibland. Vidare förklarar L2 att vissa frågor som ska besvaras för att klara kontroller fylls i ett flertal gånger. Samma frågor som besvaras fast hos olika kontrollanter.

Rädslan för att något ska glömmas för att det sedan ska bli en sanktionering mot företaget kan bygga upp en stress beskriver Kolstrup och Lundqvist (2013). Denna stress kan sedan påverka den kognitiva förmågan. Vilket gör att arbeten som görs på rutin glöms av eller att det inte görs på ett sådant sätt. Som det vanligtvis görs vilket kan resultera till avvikelser (Herzfeld & Jongeneel 2012).

Att detta skulle vara en faktor som resulterar till att det blir en avvikelse kan styrkas i många av fallen. L6 beskriver ett tillfälle då de hade glömt att fylla i en rapport korrekt vilket resulterade i en avvikelse. Många beskriver att det är svårt att tolka vad som är rätt enligt kraven. Att det är en ren tolkningsfråga kring hur kraven ska uppfyllas då det går att tolka lagkrav på olika vis. Vilket gör att det är svårt att veta vad som är rätt eller fel. L3 upplever att det finns svårigheter med att veta vilka djur som kan skickas i väg på slakt. L5 beskriver att det är svårt att tolka karensdagar när djur ska behandlas.

5.1.4 Ekonomiska

Några ekonomiska faktorer som har bidragit till att det har blivit en avvikelse framgick inte under intervjuerna. L7 nämnde att allt städande som behövdes göras på grund av att det skulle vara fint för kontrollanten var en rent ekonomisk fråga. Det går att koppla detta till att det skulle vara en efterlevnadskostnad. Dock hade

det inte resulterat i att det blivit en avvikelse. L4 nämnde att de skulle behöva hårdgöra kring dieselcisternen för att klara kraven. Detta går inte att kategorisera som en ekonomisk faktor heller då vi anser att det måste bidra till att det har blivit en avvikelse. L4 hårdgjorde ytan i detta fall vilket resulterade till att det inte blev en avvikelse.

För att det skulle bli en ekonomisk faktor skulle det varit krav på att investera för att klara exempelvis djurlagsstiftningen. Det hade resulterat till att det hade gått att koppla till en efterlevnadskostnad. En investering som behöver göras för att klara den relevanta lagstiftningen.

5.2 Metoddiskussion

Metoden som valdes till detta arbete var kvalitativ intervjuundersökning med semistrukturerad intervju. För att vi tror att detta ämne är för invecklat och svårt att få bra resultat av om vi skulle valt en kvantitativ undersökning med enkäter. Genom att vi valde semistrukturerad intervjumetod kunde vi ställa öppna frågor med en intervjuguide (Alvehus, 2019). Det visade sig stämma med att mer information lämnades och förklaringar hur lantbrukare tänker kring avvikelser av lagar kan utvecklas inom ämnet och händelser (Postrup, 2019). Det underlättade senare i detta arbete med att skriva resultat och få tillräcklig information till diskussionen som gav ett mer trovärdigt resultat. Vi valde att transkribera alla intervjuer vilket var en tidskrävande del som tog lång tid. Genom att vi gjorde det underlättades arbetsgången i senare led med att sammanställa resultatet då det gick att analysera intervjuerna i textform.

Via denna intervjumetod fick vi inte bara bra svar med öppna frågor som ledde till följdfrågor. Vi kunde även få lantbrukarens upplevelse med vilken attityd och idéer som personen har kring aktuella ämnet. För att studien skulle vara optimal och öka validiteten i undersökningen skulle intervjuerna egentligen varit på plats ute vid lantbrukaren. Genom att examensarbetet har begränsad med tid och urvalet av lantbrukare var spridd i södra Sverige fanns det inte tid för platsintervjuer och därför bestämde vi oss för att telefon och Microsoft teams skulle vara bättre. För att arbetet ska bli klart inom bestämd tid. Det var även för att vi skulle vara flexibla och det skulle underlätta för lantbrukarna genom att intervjuerna genomfördes mellan 26 – 30 april. Vilket innebär att det är vårbrukstider och djuren ska ut på bete som gör att lantbrukare har minimalt med tid under denna period på året. Det var uppskattat för lantbrukarna och vi märkte att det var lättare att planera in möten när intervjuerna var flexibla.

Vi bestämde att lantbrukarna skulle bestämma en tid som skulle passa dem för intervjun och därefter informera oss. I efterhand skulle vi ha bestämt datum som passade oss och lantbrukarna skulle därefter få bestämma tid under bestämda datum. Detta medförde att lantbrukarna glömde höra av sig till oss och onödig tid försvann. Vi var tvungna att ringa upp lantbrukarna för att bestämma datumet. Det medförde att intervjuerna vart en vecka senare än vad vår planering var beräknad.

En annan bakomliggande faktor till att intervjuerna försenades var att vi skickade mejl till lantbrukarna om informationsbrev (bilaga 2) och intervjuguiden (bilaga 1). Som var till för att lantbrukarna skulle förbereda sig inför intervjuerna. Dock medförde det till förseningar genom att mejlen krånglade. Det medförde bland annat att mejl hamnade i skräpposten och mottagaren visste inte att mejlet hade skickats.

Vi som skrev denna studie tyckte att studien var intressant att genomföra. Det har varit intressanta svar som denna studie har kommit fram till. Även spännande att höra de åtta mjölkföretagarnas åsikter angående ämnet. I efterhand insåg vi att det var lite krångligt att ta fram resultatet. På grund av att respondenterna lätt kom in på ämnen angående kontrollanter och myndigheternas fel som görs. Det skulle vi tänkt mer på och kanske vinklat frågorna i intervjuguiden till ett sätt att få fram mera angående lantbrukarens bakomliggande faktorer.

5.2.1 Urvalsdiskussion

Urvalet som gjordes för denna studie var lantbrukare som hade inriktning mjölkproduktion. Att detta urval valdes var för att vi ville få med ett större omfång av regler och mjölkgårdar omfattas av grundvillkor, miljöskydd och djurskydd. Att blanda in Icke – sannolikhetsurval var tvunget att ta till i denna studie för att få en styrd riktning på urvalet av lantbrukare. Vi tog kontakt med ett mejeriföretag i Sverige för att få hjälp att hitta lantbrukare. Insåg i efterhand att det var svårt att få lantbrukare som vill vara med i vår studie och som ledde till att vi var tvungna att hitta lantbrukare från egna kontakter. Lantbrukarna som kontaktade oss via mejeriföretaget var intressanta och vi fick bra information. Genom att det blev ett brett spann på olika inriktningar inom mjölkföretag och olika storlekar blev studien mer intressant. Det gjorde att vi kunde se likheter och skillnader mellan ett litet och stort företag som vi inte hade tänkt på innan urvalet hade genomförts.

5.2.2 Reflektion och rekommendation

Till studien skapades en modell utifrån en annan tidigare modell och tidigare forskning användes för att styrka de olika faktorerna som påverkar lantbrukarens förmåga att efterleva regler. Modellen var till stor nytta för att kunna kategorisera in vad de olika respondenterna sa i intervjuerna. Genom den teori som användes för att förklara de olika faktorerna gick det att tyda vad som indirekt förklarades i intervjuerna, vilket ledde till en djupare förståelse om fenomenet som beskrevs.

Till intervjuerna användes även en intervjuguide för att underlätta intervjutillfällena. Även om intervjuguiden var till stor nytta för att styra och leda under intervjuerna så uppfattades det i efterhand när transkriberingen gjordes att den hade kunnat utvecklas mer för att bättre täcka de händelser då det blivit en avvikelse.

Mycket intressant information framkom under intervjuerna som beskrev lantbrukarnas läge och att minska den administrativa bördan bör ses som en av de viktigaste åtgärderna i den utredning som har tillsatts. Att minska den stress som lantbrukarna upplever gentemot myndigheternas kontroller.

Två andra ämnen som egentligen inte har med lantbrukarnas bakomliggande faktorer att göra, men många lantbrukare kom in på och vi bestämde att redovisa under resultatet var beteskrav och samordna kontroller. Beteskravet är ett aktuellt ämne och talas mycket om. Det bör ses över och utredas om det ska ändras och hur det skulle påverka produktionsinriktningen om reglerna skulle ändras. Samordna kontroller var ett av ämnena som berörde flest lantbrukare och beskrevs som ett stort problem av lantbrukarna. Det förklarades under intervjuerna att det borde finnas en databas som dokumentationen kan samlas inom och där myndigheter kan plocka ut dokumentation som är aktuell. Vilket medför att mindre dokumentationstid skulle läggas på lantbrukaren.

5.2.3 Vidare forskning

Genom att det inte finns många studier om detta ämne finns det många delar som skulle vara intressanta att undersöka mer inom via vidare forskning. Två ämnen som skulle kunna vara aktuella för vidare forskning som framkommit under detta arbete är hur kontrollanter blandar in egna åsikter i kontroller och gör bedömningar

utanför lagstiftningen. Samt vad som ska göras med beteskravet och om det ska tas bort eller ändras.

Hur kontrollanter blandar in egna åsikter i kontroller skulle kunna undersökas genom en liknande studie som denna. Att kontrollera bakomliggande faktorer som gör att kontrollanter blandar in egna åsikter i besluten. Det skulle även gå att göra en studie genom att undersöka lantbrukarnas syn och tankar angående kontrollanternas beslut. Dock för att det inte ska bli ensidigt behöver kontrollanterna även intervjuas.

Den andra delen med beteskravet om det ska tas bort eller skulle ändras förklarade många lantbrukare under intervjuerna att det är en aktuell fråga. Det kan vara svårt för större djurbesättningar att flytta djuren till beten och där efter ska djuren tas in dagligen för att mjölkas. Lantbrukarna förklarade även under intervjuerna att det finns risk för att djuren tappar i produktion när djuren ska ut på bete och lantbrukaren inte kan styra foderstaten. En lantbrukare förklarade att det var skillnad på 1980 talet när större delen av korna var uppbundna, vilket det då behövdes beteskrav. Jämfört med dagens stall då det är lösdrift med reglerad ventilation. det skulle vara intressant att göra en studie angående vad det skulle ge för betydelse för svensk mjölkproduktion och vad det kan finnas för och nackdelar. Det skulle kunna jämföras med hur övriga länder gör i EU. Studien skulle kunna också genomföras på ett liknande sätt som denna studie har gjorts, med att kolla bakomliggande faktorer till varför det skulle behöva ändras.

Ett tredje förslag till fortsatta studier är att denna studie endast gjordes på mjölkföretag i södra delen av Sverige och det var ett storleksspann mellan gårdarna, samt att vårt urval av respondenterna var genom icke- sannolikhetsurval. Det innebär att denna studie skulle kunna kompletteras med en större studie på hela Sverige vilket skulle resultat till ett representativt svar hela Sverige. Även göra en likadan studie på andra produktionsinriktningar inom lantbruket.

6. Slutsats

Att lantbruket är en bransch som är hårt reglerad råder det inga tvivel om. Att det sker avvikelser från dessa regelkrav framgår mer som ett normalfall än en oegentlighet. Syftet med denna studie var att undersöka vilka faktorer det var som gör att lantbrukare har svårt att efterleva de lagkrav som ställs. Samt vilka faktorer som lantbrukarna upplever ligga bakom orsaken till avvikelser.

Det framgick från intervjuerna att stress kopplat till den administrativa bördan är en stor faktor. Vilket i vår studie kategoriseras som den psykologiska faktorn och är den som är mest påtaglig.

Referenser

- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod*. Stockholm. Upplaga 2, Stockholm : Liber
- Berg, Bruce L. (2004). *Qualitative research methods For the social science*. Fifth Edition. California state university, Long beach.
<https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=2776dc4c8883b579b39ab62d7d0f9ef87198cd01> [2024-05-08]
- Bergström Nilsson, S et.al (2020) *Byråkratin i lantbruket belastar och kostar: Microsoft Word LTV Rapport Byråkratin i lantbruket 20070(2) (slu.se)* [2024-03-27]
- Bergström Nilsson, S et.al (2021). *150 Förenklingsförslag. Från projektet "Metodutveckling för regelförenkling"*. Hushållningssällskapet Halland, Växa
[Delrapport-forenklingsforslag-bokmarken.pdf \(enklaregler.se\)](https://pub.epsilon.slu.se/15895/1/bergstrom_nilsson_s_et_al_190208.pdf) [2024-05-14]
- Bergström Nilsson, S et.al (2018) *Kontroll av lantbruk – orimliga konsekvenser*. [Faktablad]. 2018:11. LTV – Fakulteten
https://pub.epsilon.slu.se/15895/1/bergstrom_nilsson_s_et_al_190208.pdf [2024-05-08]
- Braun, V. Clarke, V (2022). *Thematic analys: A Practical guide*. SAGE
ISBN 978-1-4739-5323-9
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Fjärde upplagan, Studentlitteratur.
- Emmanuel, E. Modugu, K.P. (2014). Tax compliance costs of small and medium scale enterprises in Nigeria. *International Journal of Accounting and Taxation*. 2(1), 63-87. ISSN: 2372-4978 (Print), 2372-4986 (Online)
- Europaparlamentet och rådet. (2003). Europaparlamentets och rådets beslut nr 361/2003/EG av den 6 mars 2003 om fastställande av riktlinjer för gemenskapens miljöpolitik. Eur-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003H0361>

- Herzfeld, T. Jongeneel, R (2012). *Why do farmers behave as they do? Understanding compliance with rural, agricultural, and food attribute standards.* Land Use Policy. Vol.29 (1), DOI: 10.1016/j.landusepol.2011.06.014.
- Hudson, B. Hunter, D. Peckham, S. (2019). *Policy failure and the policy- implementation gap: can policy support programs help?* Policy design and practice. Vol.2 (1) DOI: 10.1080/25741292.2018.1540378
- Kallio, H. Pietilä, A-M. Johnson, M. Kangasniemi, M (2016). Systematic methodological review: developing a framework for a qualitative semi-structured interview guide. *Journal of advanced nursing* 72(12), 2954-2965. DOI: 10.1111/jan.13031 [2024-05-24]
- Kyobe, M. (2009). Factors influencing SME compliance with government regulation on use of IT: The case of South Africa. *Journal of Global Information Management.* 17(2), 30-59. DOI:10.4018/jgim.2009040102 [2024-05-24]
- Lans Strömblad, H et.al (2023). *Myndigheters och branschers kontroller av lantbruk – på väg mot samordning?.* [Faktablad]. 2023:14. FTV – Fakulteten. [lans-stromblad-h-et-al-20240108.pdf \(slu.se\)](#) [2024-03-27]
- Lans Strömblad, H et.al (2023b). *Fortsatt ökning av antalet lagkrav för lantbruket.* [Faktablad]. Hushållningssällskapet Halland, Växa. [Fortsatt-okning-av-antalet-lagkrav-for-lantbruket_20230418.pdf \(enklaregler.se\)](#) [2024-05-14]
- Lundqvist, P. (2023) Myndigheten för arbetsmiljökunskap. *Lantbrukares psykosociala arbetsmiljö och psykiska hälsa.* (2022:8). Myndigheten för arbetsmiljökunskap. [Lantbrukares psykosociala arbetsmiljö och psykiska hälsa psykisk hälsaArbetsmiljö och psykisk hälsaArbetsmiljö och psykisk häLantbrukares psykosociala arbetsmiljö och psykiska hälsa jh \(mynak.se\)](#) [2024-04-11]
- Morris, T. Lonsdale, M (2004) *Translating the compliance model into practical reality.* The IRS Research Bulletin: Proceedings of the 2004 IRS Research Conference. <https://www.irs.gov/pub/irs-soi/04moori.pdf> [2024-05-24]
- Murphy, K (2004). *Moving towards a more effective model of regulatory enforcement in the Australian Taxation Office.* Australian National University. <http://hdl.handle.net/1885/154871> [2024-05-24].
- OECD. (2018). *Innovation, Agricultural Productivity and Sustainability in Sweden.* Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264085268-en>

- Postrup, M. (2019). *Så gör du pålitliga kvalitativa intervjuer*. [Så gör du pålitliga kvalitativa intervjuer » Morten Postrup](#) [2024-04-13]
- Landsbyggs- och infrastruktursdepartementet (2023). Kommittédirektiv. *En översyn av kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag*. Dir. 2023:170. Regeringskansliet.
- Lunner Kolstrup, C. Lundqvist, P. (2013). *Hot påverkar lantbrukarnas psykiska välbefinnande*. (2013:20). Fakulteten för landskapsplanering, trädgård- och jordbruksvetenskap Sveriges lantbruksuniversitet. [lunner_kolstrup_c_lundqvist_p_130625.pdf \(slu.se\)](#) [2024-05-14]
- Tillväxtverket (2023). *Företagens villkor och verklighet*. (Rapport 0454). Tillväxtverket. <https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/publikationer/publikationer2023/foretagensvillkorochverklighet2023.4951.html> [2024-05-09]
- TYLER, TOM R (2006). Why People Obey the Law. Princeton University Press. JSTOR, <https://doi.org/10.2307/j.ctv1j66769>. Accessed 23 May 2024.
- Weaver, R. Kent (2009). Target compliance: *The final frontier of policy implementation*. (Number 27). Governance Studies at Brookings https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/0930_compliance_weaver.pdf [2024-05-23]

Tack

Vi skulle vilja rikta ett stort tack till de lantbrukare som har velat ta sig tid till att vara med i vår studie trots att det har varit ett sent och hektiskt vårbruk. Sen skulle vi även vilja rikta ett särskilt tack till vår handledare Lisa Blix Germundsson som har varit en utomordentlig handledare.

Bilaga 1 - Intervjuguide

Frågor till intervjuguiden

Basinformation:

1. Vad har gården för produktionsinriktning? EU-Ekologiskt eller Konventionellt?
2. Hur många hektar brukar gården?
3. Hur stor besättning har gården?
4. Vilken ålder är det på arbetsledningen?
5. Har arbetsledningen en lantbruksutbildning?
 - 5.1. Om ja, Vad för utbildning?
6. Har gården anställda?
 - 6.1. Om ja, hur många?

Fördjupade frågor för studien:

1. Hur mycket tid uppskattar ni att företaget lägger på tillsyn?
 - 1.1 Använder ni någon rådgivning till hjälp för att dokumentera och uppfylla de krav som ställs?
2. Hur ofta sker kontroller på gården?
 - 2.1. Vilka gör tillsyn på gården?
 - 2.2. Vilken upplevs som den svåraste tillsynen?
3. Har gården haft avvikelser från en tillsyn någon gång?
 - 3.1. Om ja, vad var orsaken till avvikelsen?
 - 3.2. Vad blev det för konsekvenser?
 - 3.3. Ansåg ni att konsekvensen var rimlig för avvikelsen?
4. Vad har ni gjort för åtgärder för att det inte ska upprepas?

5. Är det några krav som ni tycker är svårare än andra att uppfylla?
 - 5.1. Om ja, vad är det som gör kraven svårare?

6. Finns det någon lagstiftning som ni skulle vilja ändra på?
 - 6.1. Om ja, vad är det ni skulle vilja ändra på för att underlätta?

7. Finns det någon egen reflektion som ni skulle vilja dela med er av efter intervjun?

Bilaga 2 – Informationsbrev

Förfrågan om att delta i en studie om hur lagstiftningen blir allt mer omfattande.

Hej

Vi är två lantmästarstudenter från Sveriges Lantbruksuniversitet som läser tredje året på Alnarp och ska nu göra vårt examensarbete. Våra namn är Eric Eriksson och Ola Andersson. Vi har kontaktat er angående om ni vill vara med och delta i vår studie som kommer bli underlag till vårt arbete. I det här dokumentet kommer du få mer information om vad det innebär att vara med i vår studie och vad studien kommer att handla om.

Vad är det för en studie?

Bakgrunden till denna studie är att lagstiftningen kring lantbruk har blivit allt mer omfattande. År 1996 fanns det 278 lagkrav, fram tills idag finns det kring 650 olika lagkrav från olika myndigheter som ska uppfyllas. Med den mängden regler är det inte omöjligt att det blir fel någon gång.

Syftet med studien är att ta reda på vad som är de vanligaste orsakerna som gör att de blir en avvikelse från alla de regler som ska uppfyllas. Vi kommer även titta på vilket område som är det vanligaste att det blir fel inom, om det är grundvillkoren, miljöskyddet eller djurskyddet som är svårast att uppfylla.

Hur går studien till?

Intervjun kommer att ske på distans där ni kommer få svara på ett antal frågor som är kopplade till vår frågeställning för denna studie. Anledningen till att intervjun kommer ske på distans är för att den ska vara flexibel och underlätta för dig. Frågorna kommer ni få utskickat till er innan så ni vet vad för frågor som förväntas. Intervjun kommer att genomföras under ett tillfälle och kommer ta max ta 30 minuter. Om det eventuellt skulle uppkomma några oklarheter för oss efter intervjun kommer vi att höra av oss till er för att säkerställa att det som sagts stämmer överens med hur vi tolkar det.

Intervjun kan vi göra antingen via telefon eller via Microsoft Teams. Det är upp till dig vad du känner är smidigast.

Vad händer med era uppgifter?

Informationen som kommer fram genom intervjun kommer att baseras på dina svar av de frågor som ges. För att kunna få en så korrekt bild som möjligt kommer samtalet att spelas in med ditt samtycke. Du kommer att vara anonym i intervjun så att det som sägs under intervjun kommer inte gå att härleda till dig. De som kommer att ha tillgång till materialet från intervjun är endast vi två som skriver examensarbetet. Uppgifterna kommer att behandlas så att inte någon obehörig kommer ta del av informationen. Efter att examensarbetet är genomfört och godkänt kommer inspelningarna och den informationen som inte används i arbetet att raderas.

Om du vill läsa mer om hur SLU behandlar personuppgifter och om dina rättigheter kan du hitta den informationen på www.slu.se/personuppgifter. Du har enligt lag rätt att under vissa omständigheter få dina uppgifter raderade, rättade, begränsade och att få tillgång till de personuppgifter som behandlas, samt rätt att invända mot behandlingen.

Om du har synpunkter kan du kontakta dataskyddsombudet på dataskydd@slu.se. Du kan vända dig med klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, imy@imy.se. Du kan läsa mer om Integritetsskyddsmyndighetens tillsyn på <http://www.imy.se/>.

Jag samtycker till att delta i detta studentarbete och till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana.

Underskrift Datum

Namnförtydligande

Hur får du reda på resultatet från studien?

Efter att examensarbetet har blivit godkänt kommer arbetet publiceras i SLU:s databas där du kan få tillgång till hela studien och resultatet av detta arbete.

Ansvariga för studien:

Eric Eriksson

xxx@stud.slu.se

Ola Andersson

xxx@stud.slu.se

Handledare:

Lisa Blix Germundsson

xxx@slu.se

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.